

MAARIT SIRENI
YTT, dosentti, yliopistotutkija
Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos

MARI KATTILAKOSKI
YTL, projektitutkija
Itä-Suomen yliopisto, Karjalan tutkimuslaitos

Maaseutututkimuksen ja maaseutupolitiikan vuorovaikutus

Maaseudun uusi aika -lehti perustettiin Joensuussa 25 vuotta sitten. Ensimmäisen numeron rahoitti Joensuun yliopisto. Sen jälkeen lehti siirtyi Maaseutupolitiikan neuvottelukunnan ja myöhemmin Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) rahoitettavaksi. Nykyisin Maaseutupolitiikan neuvosto (MANE) ei rahoita lehteä.

Uuden lehden tehtävänä oli edistää maaseutupolitiikan ja maaseutututkimuksen välistä vuorovaikutusta. Kehittämistyön arkea valottavien puheenvuorojen toivottiin opastavan tutkijoita tarttumaan relevantteihin tutkimuskysymyksiin. Tutkimusartikkeleilta odotettiin käytäntöön sovellettavia johtopäätöksiä. "Keinotekoisin tutkimusasetelmiin ja käsitteisiin" ei ollut syytä (Uusitalo 1993, 80). Poliitiikan tehtävänä oli ratkaista tutkimuksissa esille nostettuja ongelmia. Jo ensimmäisessä numerossa kuitenkin myönnettiin, ettei tutkimuksen, kehittämisen ja päätöksenteon suhde ollut näin yksinkertainen.

Vuorovaikutuksen edistymistä voidaan arvioida monesta suunnasta. Ensimmäinen johtopäätös on se, ettei tavoite julkaista MUA-lehdessä kehittämisen kentiltä nousevia tutkimusaloitteita ole toteutunut odotetulla tavalla. Vaikka keskustelulle ja puheenvuoroille on oma osastonsa, harva viranhaltija, hanketoimija tai kyläaktivisti on tarttunut toimeen. Ideoita heiltä ei kuitenkaan puutu. Kehittäjien mielestä ajankohtaisia ja mielenkiintoisia tutkimusteemoja ovat tällä hetkellä muun muassa kylien aktiivisuuteen vaikuttavat tekijät, maaseutuyrittäjyyden edut ja esteet, nuorten työpaikkojen luominen maaseudulle, maaseudun poikamiehet, digitalisaation edistäminen ja suvaitsevaisuuden edistäminen kylissä (Kumpulainen & Vehnämaa 2017, 39).

Kehittäjien nostot ovat osittain samoja kuin MANEn määrittelemät ajankohtaiset tutkimustarpeet. Valtakunnallisista maaseudun tutkimus- ja kehittämisvaroista on viime vuosina rahoitettu esimerkiksi nuorten koulutusta ja työllistymistä tarkastelevia hankkeita. Läheskään kaikki ministeriöltä rahoitusta saaneet tutkijat ja ryhmät eivät kuitenkaan ole julkaisseet tuloksiaan MUA-lehdessä edes lyhyinä puheenvuoroina. Lehdessä ei ole käsitelty esimerkiksi lähidemokratiaa ja kumppanuusmalleja, vaikka kyseiset teemat ovat kuuluneet viime vuosina MANEn toiminnan ytimeen.

Maaseudun uudessa ajassa julkaistujen tutkimusartikkelien aiheissa näkyvät keskeisimmät maaseudun ja maaseutututkimuksen sisäiset käännekohtat. Niitä ovat Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi sekä maaseutututkimuksen paradigman muutos vuosituhaten vaihteessa (Rannikko & Sireni 2013). Uusimmat lehdet paljastavat jälleen uuden sisällöllisen käänteen. Vuosina 2014–2018 useammassa kuin yhdessä *MUA-lehden* referoidussa tutkimusartikkelissa on käsitelty maataloutta, porotaloutta, suurpetoja, metsästystä, biotaloutta, ruokaa ja vapaa-ajan asumista. Kärjistään voidaan sanoa, että tuorein tutkimus tuottaa kuvaa erämaistuvasta maaseudusta, jolla harjoitetaan peruselinkeinoja ja vietetään vapaa-aikaa.

Näyttääkin siltä, että maaseudun kehittäminen, tutkimus ja maaseutupolitiikka kulkevat paljolti omia polkujaan. Tutkijat analysoivat tärkeinä ja kiinnostavina pitämiään kysymyksiä enimmäkseen muulla kuin maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella. Tämän vahvistavat vuosina 2014–2018 julkaistujen artikkeleiden loppuun lisätyt kiitokset. Ministeriökin rahoittaa tutkimus- ja kehittämissankkeita, mutta niiden tuloksista ei kerrota systemaattisesti *MUA-lehdessä*. Kehittäjillä on konkreettisia tutkimusideoita, ja tutkijoilla voi olla kehittämissuhteita, mutta viesti ei aina välity, eivätkä ideat välttämättä valikoidu MANEn kautta rahoitettavien tutkimus- ja kehittämissankkeiden teemoiksi.

Maaseutututkimuksen ja –politiikan aikakauslehti *Maaseudun uusi aika* tarjoaa valmiin ja vakiintuneen foorumin yhteistyön ja vuorovaikutuksen syventämiselle. Toivommekin, että lehteä hyödynnetään nykyistä enemmän tehtävässä, jota varten se alun perin perustettiin.

***

Tässä suomalaisen maaseutupolitiikan 30-vuotisjuhla-julkaisussa läpileikkaavana teemana on maaseudun ja maaseutupolitiikan tulevaisuus. Teeman ympärille on kutsuttu kirjoittajia eri näkökulmista pääasiassa tutkimuksen, mutta myös kehittämisen ja politiikan osaamisalueilta.

Kati Pitkänen ja **Anna Strandell** tarkastelevat laajojen valtakunnallisten rekisteri-, tilasto- ja kyselyaineistojen valossa, mitkä ovat merkittävimmät monipaikkaisen asumisen muodot ja mihin suuntaan monipaikkainen asuminen maaseudulla on kehittymässä. **Sulevi Riukulehdon** ja **Katja Rinne-Kosken** artikkeli pureutuu maaseutu-asumisen muutokseen analysoimalla kolmannen iän kotikokemuksia. Kirjoittajat muodostavat aineiston pohjalta kotoisan asumisen mallin, osoittaen tekijöitä, jotka ovat merkityksellisiä tavoiteltaessa maaseutu-asumisen hyvää kokemusta.

Kaisu Kumpulainen hahmottaa artikkelissaan kylien tulevaisuutta paikallisyhteisöinä, tarkastellen mitä haasteita jälkiperinteille paikallisyhteisöille ominaiset piirteet tuovat tulevaisuuden kylätoiminnalle ja kylien kehittämiselle. **Laura Jänis** tarkastelee puolestaan yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen nykytilaa Suomessa ja toimintatavan tulevaisuutta alue- ja maaseutupolitiikan työkaluna.

Työelämän muutokseen ja maaseutuyrittäjyyden piilossa oleviin mahdollisuuksiin erityisesti naisyrittäjyyden ja elämäntapayrittäjyyden näkökulmista pureudutaan **Hanna-Mari Iksosen** artikkelissa. **Jenni Eckhardtin**, **Heli Siirilän** ja **Lasse Nykäsen** katsauksessa käsitellään liikkumisen kysymyksiä kuvaamalla liikenteen muutosta ja avaamalla käytännön esimerkkien kautta näköaloja siitä, millaisilla toiminnallisilla malleilla maaseudun liikkumis- ja kuljetuspalveluja voidaan kehittää.

Jukka Teräs nostaa katsauksessaan esiin, kuinka älykkään erikoistumisen toimintamallia voisi soveltaa maaseutualueiden kehittämisessä sekä hyödyntää maaseutupolitiikan terävöittämisessä. **Hilkka Vihisen** puheenvuorossa pohditaan maaseutupolitiikan kansallisia ja kansainvälisiä näkymiä yhteiskunnallisten muutostrendien valossa.

Maaseudun tulevaisuus rakentuu myös sosiaalisten representaatioiden ja merkitystodellisuuk-
sien kautta. **Torsti Hyryläinen** ja **Toni Ryynänen** analysoivat maaseutukuvissa ja maaseutumie-
likuvissa tapahtuneita pitkän aikavälin muutoksia ja esittävät tulkintaa suomalaisen maaseutukes-
kustelun kehityksen suunnasta. **Ilkka Luoto** kuvaa paradoksiteoriaa hyödyntäen maaseudun ja
kaupungin riippuvuussuhteita ja sekoittumista.

Aluetieteen emeritusprofessori **Hannu Katajamäki** peilaa puheenvuorossaan omaa maaseututut-
kijan uraa kuvaavan tarinansa avulla maaseutututkimuksen kytköksiä maaseutupolitiikkaan ja maa-
seudun strategiseen kehittämiseen.

Lähteet

- Kumpulainen, Kaisu & Marja Vehnämaa 2017. Konkreettisia keinoja maaseutututkijoiden ja kehittäjien yhteistyön syventämiseen. –
Maaseutuparlamentin työpajan satoa. Maaseudun uusi aika 25:3, 38–40.
- Rannikko, Pertti & Maarit Sireni 2013. Maaseudun uusi aika 1993 – 2013. Maaseudun uusi aika 21: 2–3, 4–11.
- Uusitalo, Eero 1993. Tutkimus ja maaseutupolitiikka. Maaseudun uusi aika. Maaseutututkimuksen vuosikirja 1993, 78–88. Joensuun
yliopisto, Maaseutuinstituutti.